

30. okt. 1842

FAKTA

Dato:

30. okt. 1842

Sidetal:

Dagbog A, side 87-88

Dagbogens placering:

Det kgl. Bibliotek NKS 4201, I, 4°

Trykt udgave:

Mogens Lebech (red.): Et Aar af mit

Liv, København 1967, s. 118-119;

Jesper Svenningsen (red.): Seks år af

et liv. Johan Thomas Lundbye –

Dagbøger om tro, skæbne, kunst og

kærlighed, København 2018, s. 128-

129

TRANSSKRIFTION

30 Oct.

Idag var Billedgalleriet sidste Gang aabent, og jeg maatte op og tage Afskeed for iaar med mine Favoritstykker. Iblandt dem er da ogsaa Lionardos Chatharina,¹ dette vidunderlige Hoved, der er som aandet hen, man seer ingen Pensel, man veed ikke hvordan det er blevet til, de andre Stykker ere dog maledede, men dette – og ligesaa yndigt er Udtrykket deri! Det er af de Hoveder, som jeg vilde forsværge fandtes i Virkeligheden, og dog saae jeg forleden i Bredgaden en ung Pige, som strax bragte mig til at tænke paa Catharina. Hun havde rødligt Haar og den deilige fine Hudfarve, som gjerne følger dermed, og nødbrune Øine, hun var yndig, hun lignede Lionardos Catharina. Der var i denne unge Piges Ansigt for et flygtigt Øie den samme Ro og Klarhed, som i det underskønne Billed, Gjenskinnet af den salige Sjælefred, jeg kun har anet i enkelte Øieblikke, hvor ingen Lidenskab rørte sig, [overstreget: men] hvor det stod klart for min Aand, at vort Maal er ikke paa Jorden, at det evige Liv alt tager sin Begyndelse paa denne Jord, yttrende sig i saadanne faa og korte Øieblikke. I saadanne Øieblikke viger Jorden dybt under mine Fødder og jeg seer da ned paa dens Begjæringer, jeg elsker den vel, men denne Kjærlighed er da reen, jeg tænker ogsaa paa Dig, hulde Pige!² men vi vandre tilsammen mod den •88• Port, som engang skal oplades for os, naar vi have lært, hvad vi kunne lære her paa Jorden: at bære Korset. Vi have det først ret inde da, naar intet jordisk Ønske stiger i vort Bryst, men mangan haard Time ville vi faae inden vi komme saa vidt. Og saaledes bør det være, giv mig min Frihed igjen, jeg tør ikke elske nogen Kvinde endnu. O, Louise! vilde Du sige, som et blidt og venligt Væsen, der længst er borte: "dersom Lundbye var et Fruentimmer, skulde han være min Veninde." – Det skal Frøken Hanne Kohl³ engang have sagt; hun var stille, beskeden og tilbageholden, havde mistet sine Forældre og maatte med sin lille Halvsøster, Elisa Pingel,⁴ være hos Fremmede. Hun var en Tid i Huset hos Læssøes,⁵ og der saae jeg hende, jeg betragtede hende altid med en vis undseelig Ærbødighed, jeg var jo næsten Barn endnu, men mit Væsen maa dog have behaget hende, og hendes Yttring, som jeg har hørt af Thorald⁶ har tit glædet mig, nu da hun er død og borte. Stakkels Pige! hendes Sind var saa roligt og stille, men Kjærlighed bragte fortærende Uro deri, ingen Moder havde hun, ingen moderlig Veninde at fortro sig til; den stille Kummer blev til voldsomme Qvaler, Vanvid, og det rolige, fromme Væsen døde i Raseri. – Da jeg af Lorenz Frølich hørte, at hun var død, hvor sært klingede da ikke hendes Ord i min Sjæl: jeg skulde været din Veninde! Louise Neergaard! siig som hun, hende bad jeg aldrig, tænkte ikke derpaa, Dig beder jeg: vær min Veninde?

¹ Statens Museum for Kunst, KMSsp37, var tidligere tilskrevet Leonardo da Vinci, men er nu erkendt som et værk af Bernardino Luini.

² Louise Neergaard (1816-1895).

³ Johanne "Hanne" Kohl (1818-1840), datter af generalkrigskommissær Johan Henrik August Valentin Kohl (1763-1820) og hans anden hustru, Janusine Christiane von Kohl, f. Arboe (1789-1836).

⁴ Elisabeth "Elisa" Dorothea Pingel (1825-1899). Moderen var ovennævnte Janusine Christiane von Kohl, der efter generalkrigskommissær Kohls død blev gift med Jacob Claudius Pingel (1784-1835), byfoged i Rønne, med hvem hun fik fire børn.

⁵ Havnekontrollør Niels Frederik Læssøe (1775-1831) og Margrethe Juliane Signe Læssøe, f. Abrahamson (1781-1870). De to halvsøstre Hanne og Elisa voksede op hos familien Læssøe, og Elisa Pingel blev siden gift med Frederik Christian Læssøe, bror til Lundbyes akademikammerat, Thorald Læssøe.

⁶ Malerkammeraten Thorald Læssøe (1816-1878).

30 Oct. 87.
Dag var Billedgalleriet sidste Gang aabent, og jeg maatte op og
tage Afskied for især med mine Favoritstykker. I blandt dem
er da ogsaa Leonardos Catharina, dette vidunderlige Billede,
der er som aandelig hen, naar seer ingen Pensel, man ved
ikke hvordan det er blevet til, de andre Stykker ere dog ma-
lede, men dette - og ligesaa yndigt er Michelangelo's. Det
er af de Billeder, som jeg vilde forsværge fandtes i Ni-
keligheden, og dag saa jeg forleden i Dødgaden en ung
Pige, som strax bragte mig til at tænke paa Catharina.
Hun havde sadligt Haar og den deilige fine Blud-
farve, som gjerne følger dermed, og maadbrunne Øine,
hvilke var yndig, hun lignede Leonardos Catharina. Der
var i samme unges Piges Ansigt for et flygtigt Øie den
samme Øs og Klankhed, som i det underkjønne Billede,
Gjenkinneth af den salige Sjæleped, jeg kun har ariet i en
korte Øieblikke, hvor ingen Lidenskab rørte sig, ~~men~~ hvor
det stad klart for min ~~Øie~~ Ånd, at hvert Maal er ikke paa
Jorden, at det evige Liv, alt tager sin Begyndelse paa den-
ne Jerd, optrænde sig i saadanne faa og korte Øieblikke.
I saadanne Øieblikke siger Jorden sigt under mine
Fødder og jeg ser da ned paa dens Begjæringer, jeg elsker
den vel, men dens Kjerlighed er da neen, jeg tænker ogsaa
paa Dig, minde Dig! men vi naadre til sammen med den

88 | Port, som engang skal oplades for os, naar vi have laert, hvad
vi kunne lære her paa Jorden: at have Korset. Vi have det først
net inde da, naar intet jordiske Ønske stiger i vort Drøjet, men
mangen haard Time ville vi faa inden vi kom me saa
vidt. Og saaledes her det vare, giv mig min Færdighed, jeg
tør ikke elske nogen Gjænde endnu. O, Læse! vilde Du
sige, som et blødt og venligt Næsen, der længst er borte:
"Der som hændte var et Forættelses, skulde man være
min Veninde." — Det skal Frøken blivde kært engang have
sagt; hun var stille, beskedet og tilhæggelst, havde mistet
sine Forældre og maatte med sin lille Plelesøster, Eliza Ringel,
være hos Fremmede. Hun var en Tid i Kluset hos Lassoes,
og der saa jeg hende, jeg betragtede hende altid med en vis inderlig
Afhængighed, jeg var jo næsten Dødt endnu, men mit Næsen maatte
saa hende betragte hende, og hendes Utro, som jeg har hørt af Thorvald
har det glødet mig, nu da hun er død og borte. Stakkels Ringel's hendes
Lind var saa rødt og stille, men Hjælpighed bragte fortærende
Mrs deri, ingen Moder havde hun, ingen moderlig Veninde
at fortro sig til; den stille Kimmus blev til voldsomme Qualer,
Næsen, og det rødt, fromme Næsen døde i Caseri. — Da jeg
af Læsen Frøken hørte, at hun var død, var særlig klingende da
ikke hendes Ord i min Sjæl: jeg skulde været Din Veninde!
Læse Neergaard! sig som hun, hende had jeg aldrig, tænkte
ikke derpaa, Dig heder jeg: var min Veninde?